

Міністерство освіти і науки України
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
ІНІ економіки і права

ПОГОДЖЕНО

проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності

_____ С. В Корновенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

менеджменту та економічної безпеки

_____ С. А. Назаренко

Робоча програма педагогічної практики

Освітній ступінь	Семестр за навч. планом	Спеціальність	Освітньо-наукова програма	Освітній компонент	Мова навчання	Погодження керівника ГЗ ОП*
доктор філософії	ІІ семестр	073 менеджмент	Менеджмент	Обов'язковий	українська	Назаренко С.А.

* групи забезпечення освітньої програми

Розробники робочої програми

Зачосова Наталія Володимирівна	кафедра менеджменту та економічної безпеки	професор	д.е.н.	професор
--	--	----------	--------	----------

СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

Форма навчання	Семестр у межах дисципліни	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторна робота				Самостійна робота			Форма підсумкового контролю
				лекції	лабораторні	практичні	семінарські	розрахункові роботи	індивідуальні завдання	підготовка до занять	
денна	II	3	90 год	30 год / 33 %				60 год / 67 %			залік
				0 год	0 год	30 год	0 год	0 год	0 год	60 год	
заочна		3	90 год	8 год / 9 %				82 год / 91 %			залік
				0 год	0 год	8 год	0 год	0 год	0 год	82 год	

МЕТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою проходження педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є формування особистості висококваліфікованого фахівця, який демонструє здатність розв'язувати комплексні проблеми у викладацькій практиці шляхом підвищення рівня набуття компетентностей щодо організації та здійснення навчання в закладах вищої освіти й отримання досвіду педагогічної діяльності.

Завданнями педагогічної практики передбачено проведення аспірантом навчальних занять із дисциплін, що належать до спеціальності, за якою він здобуває ступінь доктора філософії, та його асистування іншим викладачам цього фаху.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Загальні знання та навички, необхідні для теоретичної підготовки до проходження практики, аспіранти здобувають під час вивчення початкової дисципліни «Методологія досліджень проблем менеджменту та управління науковими проектами». Зміст, тривалість та період виконання педагогічної практики аспіранта визначає кафедра з урахуванням напряму його наукового дослідження та завданнями й цілями розвитку. Загальне керівництво та контроль за проходженням педагогічної практики аспірантом покладене на **завідувача кафедри**, за якою закріплений аспірант. Керівництво та контроль за виконанням педагогічної практики аспіранта провадить його науковий керівник, який забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики, надає методичну допомогу в

плануванні та організації педагогічної практики аспіранта, контролює відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, вживає заходів щодо ліквідації недоліків в організації педагогічної практики.

За результатами педагогічної практики аспірант повинен підготувати звіт.

Аспіранти, які з поважних причин не змогли пройти педагогічну практику в запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІД ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти навичками структурування та подання навчального матеріалу, способами активізації й оцінювання навчальної діяльності слухачів, прийомами професійної риторики тощо.

У результаті проходження педагогічної практики аспіранти мають навчитись передавати із використанням освітніх практик і засобів комунікації здобувачам вищої освіти власний досвід щодо розв'язання комплексних проблем у сфері менеджменту та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачало глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

У результаті проходження педагогічної практики аспірант набуває таких спеціальних компетентностей:

ЗК5. Здатність до науково-педагогічної діяльності у галузі управління та адміністрування.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності.

ЗК8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність до ефективного використання соціальних навичок.

У результаті проходження педагогічної практики аспірант набуває таких спеціальних компетентностей:

СК7. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

СК9. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх під час управління людьми та у освітньому процесі.

У результаті проходження педагогічної практики аспірант отримує такі програмні результати навчання:

РН3 Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати власної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

РН5 Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.

РН11 Діяти на основі загальнолюдських етичних міркувань та академічної доброчесності під час проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.

РН13 Демонструвати соціальні навички під час командної роботи, науково-освітньої діяльності, проходження апробації результатів проведених досліджень.

РН15 Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної кар'єрної траєкторії.

РН19 Демонструвати навички планування індивідуальної освітньої траєкторії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

За підсумками обговорення результатів проведеної аспірантом практики на засіданні кафедри ухвалюється рішення щодо оцінювання та затвердження результатів (або повторного проходження) практики аспіранта.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються комплексно, з урахуванням всієї сукупності показників, що відображають його готовність та здатність до самостійного здійснення освітнього процесу, навчання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються системою, що прийнята в Університеті за підсумками захисту звіту про проходження педагогічної практики на засіданні кафедри. Мінімальна сума балів, що дозволяє зарахувати результати проходження педагогічної практики аспіранта – 60 балів (за національною шкалою «задовільно»).

Критерієм успішного проходження практики може бути досягнення мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом практичного навчання, який визначається до кожного завдання через якісні критерії і трансформується в мінімальну позитивну оцінку. Після завершення курсу використана шкала перенормовується у накопичувальну 100-бальну системою з відповідністю у національній («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F) шкалах.

Контроль проводиться у чотири етапи: вхідний (у формі співбесіди для визначення рівня підготовки аспіранта до педагогічної діяльності; за результатами цього контролю розробляються заходи індивідуальної допомоги аспірантам, коригування освітнього процесу тощо), поточний (при відвідуванні та проведенні аспірантами занять і має на меті перевірку рівня засвоєння аспірантом матеріалу курсу та підготовленості аспіранта до виконання конкретних видів педагогічної діяльності), проміжний (модульний; при проходженні логічно завершеної частини навчальної дисципліни) та семестровий контроль (залік за результатами захисту звіту з педагогічної практики аспіранта).

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка результатів проходження практики виставляється у формі заліку за результатами захисту звіту про проходження практики. Поточними формами контролю є: презентації результатів виконаних завдань та досліджень; оцінювання роботи практиканта зі студентами в аудиторіях, інші види індивідуальних завдань.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Аудиторна робота «Слухай, читай, обговорюй» (**Пр** – практичне заняття)

Самостійна робота «Думай, пиши, аналізуй, досліджуй, твори» (**Інд** – індивідуальне завдання, **Пз** – підготовка до занять)

Контроль «Захищай, відстоюй, неси відповідальність» (**МК** – модульний контроль; **ПК** – підсумковий контроль)

Тема	Тема навчального заняття	К-сть годин за денною/заочною формами навчання	Засіб оцінювання	Максимальна кількість балів за формами навчання
Вхідний контроль			Бесіда з керівником практики	---
Змістовий модуль 1. Відвідування занять				30 / 30
1.1. Підготовка до відвідування занять	Пз1,2 Розробка авторської програми навчальної дисципліни, тематика якої відповідає науковим інтересам аспіранта <i>Л-ра: 1-14</i>	8 / 12	програма дисципліни	5 / 5
	Пр1,2 Ознайомлення з робочими програмами дисциплін кафедри <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 0,5	аналітична робота, обговорення, конспект	5 / 5
1.2. Відвідування занять викладачів кафедри	Пр3,4,5 Відвідування занять викладачів кафедри за розкладом (лекційних і практичних) <i>Л-ра: 1-14</i>	6 / 2	присутність, якість фідбеку	5 / 5
	Пз3,4,5 Складання плану-конспекту заняття, яке відвідувалось; формування переліку позитивних і дискусійних педагогічних аспектів його проведення <i>Л-ра: 1-14</i>	12 / 16	конспект	5 / 5
1.3. Звітування про відвідування занять	Пр6 Обговорення з керівником практики педагогічних прийомів за результатами відвідування його занять <i>Л-ра: 1-14</i>	2 / 0,5	обговорення	2 / 2
	Пз6 Написання відгуку про проведення викладачами кафедри лекційних і практичних занять <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 8	відгук	3 / 3
Модульний контроль	МК1 Підготовка і оформлення частини звіту аспіранта про відвідування занять		письмова робота	5 / 5
Змістовий модуль 2. Проведення занять				70 / 70

2.1. Підготовка до проведення заняття	Пз7 Розробка конспекту лекційного заняття, плану проведення практичного заняття, необхідного методичного та ілюстративного забезпечення <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 6	конспект, методичні матеріали, презентація	3 / 3
	Пр7 Обговорення з викладачем, заняття якого асистуватиме аспірант, тактики проведення заняття, демонстрація йому підготовлених матеріалів <i>Л-ра: 1-14</i>	2 / 0,5	обговорення	2 / 2
2.2. Проведення лекційних занять	Пр8,9,10 Проведення лекційних занять за розкладом <i>Л-ра: 1-14</i>	6 / 2	якість проведеного заняття	10 / 10
	Пз8,9,10 Підготовка до лекційних занять, робота над недоліками і помилками <i>Л-ра: 1-14</i>	12 / 14	конспект, методичні матеріали презентація	5 / 5
2.3. Проведення практичних занять	Пр11,12,13 Проведення практичних занять <i>Л-ра: 1-14</i>	6 / 2	якість проведеного заняття	10 / 10
	Пз11,12,13 Підготовка до практичних занять, робота над недоліками і помилками, оцінювання робіт студентів <i>Л-ра: 1-14</i>	12 / 14	план заняття, методичне забезпечення	5 / 5
2.4 Звітування про проведення занять	Пр14,15 Формування та заповнення відомостей про проведення занять та захист звіту про проходження практики аспіранта <i>Л-ра: 1-14</i>	4 / 0,5	обговорення	2 / 2
	Пз14,15 Збирання відгуків від викладачів кафедри про проведені лекційні і практичні заняття <i>Л-ра: 1-14</i>	8 / 12	відгуки	3 / 3
	Інд1 Звіт про проходження практики аспіранта	---	письмовий звіт	20/20
Модульний контроль	МК2 Захист звіту про проходження практики аспіранта		усний виступ, відповіді на запитання, обговорення	10 / 10
Разом за поточний контроль				100 / 100
Всього за навчальну дисципліну				100

ДЕТАЛІЗОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ РОБІТ

Ідентифікатор навчального заняття із запланованим контролем	Заплановані результати за окремими заходами оцінювання
Пр1,2	<p>РН3. Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.</p> <p>РН5. Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.</p> <p>РН19 Демонструвати навички планування індивідуальної освітньої траєкторії.</p>
Пр3,4,5	<p>РН7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту.</p> <p>РН11 Діяти на основі загальнолюдських етичних міркувань та академічної доброчесності під час проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.</p> <p>РН15. Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної кар'єрної траєкторії.</p>
Пр6	<p>РН11. Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.</p> <p>РН13. Демонструвати соціальні навички під час командної роботи, науково-освітньої діяльності, проходження апробації результатів проведених досліджень.</p>
МК 1	Перевірка засвоєних знань і навиків
Пр7	<p>РН3. Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.</p>

	<p>РН5. Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.</p> <p>РН11. Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.</p>
Пр8,9,10	<p>РН5. Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.</p> <p>РН13. Демонструвати соціальні навички під час командної роботи, науково-освітньої діяльності, проходження апробації результатів проведених досліджень.</p> <p>РН15. Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної кар'єрної траєкторії.</p>
Пр11,12,13	<p>РН5. Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.</p> <p>РН8. Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі.</p> <p>РН13. Демонструвати соціальні навички під час командної роботи, науково-освітньої діяльності, проходження апробації результатів проведених досліджень.</p> <p>РН15. Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної кар'єрної траєкторії.</p>
Пр14,15	<p>РН13. Демонструвати соціальні навички під час командної роботи, науково-освітньої діяльності, проходження апробації результатів проведених досліджень.</p> <p>РН15. Демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування власного часу, формування власної кар'єрної траєкторії.</p>
Інд1	<p>РН3. Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.</p> <p>РН5. Застосовувати науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.</p>

	<p>РН7. Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту.</p> <p>РН11. Діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.</p> <p>РН13 Демонструвати соціальні навички під час командної роботи, науково-освітньої діяльності, проходження апробації результатів проведених досліджень.</p> <p>РН19 Демонструвати навички планування індивідуальної освітньої траєкторії.</p>
МК 2	Перевірка засвоєних знань і навиків
ПК	Перевірка засвоєних знань і навиків

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/pedagogikavsh.pdf>.
3. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: [http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова Л. М.%2С Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях.pdf](http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях.pdf).
4. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – 517 с. URL: <https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/3261>.
5. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: http://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/ПВШ_Лебідь.pdf.
6. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf.
7. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології URL: https://www.cuspu.edu.ua/download/nauk_zapiski/pedagogy/maket2_13.11.14.pdf.

8. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 150 с. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/831.pdf>.
9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. URL: https://pidru4niki.com/70107/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli.
10. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephseir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/ПВШ_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Додаткові джерела:

11. Євсюков О.Ф. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посібник [для магістрантів та аспірантів аграрних ВНЗ] / [О. Ф. Євсюков, Л. В. Герман, О. В. Тихоненко, І. Ю. Підгородецька] ; за ред. О. Ф. Євсюкова; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2014. – 264 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/2071/3/Навч. посіб. Педагогіка і психологія ВШ ДРУК.pdf>.
12. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2021. – 266 с.
13. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів /Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. – 320с. URL: [https://www.psych.kiev.ua/Подоляк_Л.Г.,_Юрченко_В.І._Психологія_вищої_школи_\(навчальний_посібник\)](https://www.psych.kiev.ua/Подоляк_Л.Г.,_Юрченко_В.І._Психологія_вищої_школи_(навчальний_посібник)).
14. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2014. – 360 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33688061.pdf>.